

a sikeres fejlődő országokra alkalmazott *emerging countries* kifejezést az átalakuló volt szocialista országokra.

Amit Csaba e tárgykörben előad, az több az irdatlan mennyiségű irodalom áttekintésére épülő elemzésnél. A politikától távolságot tartó felvilágosult elemző szerepét építi fel magának, de közben könyve – akárcsak gyakori megszólalásai a hazai nyilvánosságban – szenvedélyesen vitázik a világgazdaságtól való elzárkózással, a protekcionizmussal, a piaci reformok halogatásával, az örökölt struktúrák átmentésének kísérleteivel. Valójában tehát vitairat, mégpedig ellenállhatatlanul meggyőző vitairat, mely az érvek hatalmas gyűjteményét sorakoztatja fel a piaci reformok és a világgazdasági nyitás mellett. Amikor párhuzamot von a korábban a perifériához sorolt országok fölemelkedőkre és tartós elmaradottságba süppedőkre való szétválasztása, illetve a fölemelkedő Európa és a leszakadó Kelet- és Dél-Európa és Közép-Ázsia között, ezt a kettéválást a piaci reformokat és a világgazdasági nyitást választó, illetve az attól ódzkodó gazdaságpolitikák szembeállítására építi. Tudjuk, hogy a kifelé nyitó vagy befelé forduló gazdaságpolitikák megkülönböztetésének Balassa Bélára (*Nemzetközi kereskedelem és gazdasági növekedés*. KJK, Bp., 1990.) és a magyar irodalomban Kádár Bélára (*A nemzetközi iparfejlődés és munkamegosztás új irányzatai*. KJK, Bp., 1984.) visszanyúló tradíciója áll a harmadik világhoz tartozó országok gazdasági fejlődésének kutatása mögött. Csaba ezt a tradíciót folytatja és alkalmazza a korábbi szocialista országokra, amikor összekapcsolja a külgazdaság-politikai alternatívát a gazdasági rendszerek fejlesztésében a tervgazdaság összeomlásakor megnyilvánuló alternatívával.

Gondolatmenetének kiindulópontja a kilencvenes évek elejéhez képest bekövetkező gazdasági fejlődés, melyről az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága által közzétett, összehasonlíthatónak tekinthető adatsorok alapján ad statisztikai áttekintést. Ebben vezeti be az átalakulás során sikeresek, illetve kudarcot vallók megkülönböztetését. A visegrádi és balti országokat sorolja az első csoportba,

amelyben kiemelkedik Lengyelország és Észtország teljesítménye. Lengyelország járta végig elsőként a Jánosy Ferenc (*A gazdasági fejlődés trendvonalai és a helyreállítási periódusok*. KJK, Bp., 1966.) értelmében vett helyreállítás útját, vagyis érte el azt a szintet, ahol már elkerülhető lett volna a rendszerváltási visszaesés. A siker kulcsa a gyors gazdasági rendszerváltás, amely a stabilizáció, a liberalizáció, az intézményépítés és a privatizáció együttesével (SLIP) jellemezhető (79. old.). Erre a balkáni és a posztszovjet országokban csak részlegesen és időben elhúzva került sor, alternatív gazdaságpolitikai próbálkozásai nem bizonyultak működőképessé, stabilizáció nélkül nem lehetett a növekedést újra beindítani. Az átalakulást mindenütt a privatizáció tette visszafordíthatatlanná.

A siker kulcsa tehát Csaba értelmezésében a gyökeres átalakítás. A piacgazdaság valódi magántulajdonosokat feltételez. Nem elegendő a tulajdonviszonyok formális átalakítása: valódi tőkés tulajdonosokra van szükség, nem pedig a tulajdonosi jogokat a vállalati menedzsment kezébe juttató bennfentes privatizációra, amely elsősorban a jugoszláv és szovjet utódállamokat jellemezte. A bennfentes privatizáció – beleértve a cseh kuponos privatizációt is – akadályozta mind a hatékony szerkezetátalakítást, mind a foglalkoztatás növelését. A fejlődés ott volt sikeres, ahol a privatizáció tág teret engedett a külföldi tőkének. Ehhez járult a külgazdasági nyitás, a bekapcsolódás a transznacionalizálódásba, továbbá harmadik elemként a bankreform, a jól működő, kiszámítható pénzügyi rendszer megteremtése. Csaba a tőkeimport mértékét tartja a sikeres átalakulás legfontosabb mutatójának.

A kudarc forrása ezzel szemben a kiterjedt és nem hatékony állam, valamint az informalizmus térhódítása, amelynek eredménye – leginkább Oroszországban – az állam foglyul ejtése (*state capture*), a nagy érdekcsoportok meghatározó szerepe az állami döntéshozatalban.

A sikeres fejlődéshez elengedhetetlen az új, piacgazdasági intézmények meggyökeresedése, formalizálódása. A könyv gondolatmenetének újszerű

eleme a szabályozó állam koncepciójának kifejtése az utolsó fejezetekben: a magántulajdon uralmának ki kell egészülnie a jól megkonstruált, a gazdasági szeplők számára kiszámítható feltételeket teremtő állami szabályozással.

Csaba könyve attól vitairat, hogy sora veszi azokat a nézeteket, amelyek az átalakulás kezdete óta kétségeket támasztanak a rendszerváltás fő vonalával szemben. A kilencvenes évek elején az akkori Csehszlovákiában és Lengyelországban, valamint a nyugati szakértők között is sokan kardoskodtak valamiféle alternatív stratégia mellett. Csaba rámutat, hogy az ilyen próbálkozások – például a Balkánon vagy számos szovjet utódállamban – visszavetették a fejlődést. A magas munkanélküliség szerinte nem piaci, hanem kormányzati kudarc következménye: a magas jóléti kiadások finanszírozása magas közterheket kívánt, ami megrágitotta a foglalkoztatást. Az is kétségtelen persze, hogy a beinduló növekedés modern technológiák meghonosításával járt, ami nem hozta gyors munkahelybővülést. Csaba vitába száll azzal az elterjedt nézettel, hogy a termelés visszaesése az átalakulás első időszakában a túl gyors piacnyitásnak tudható be, szerinte az import bővülése – nemzetközi összehasonlításban – összhangban volt a gazdasági növekedés szükségleteivel. Vitatja azt is, hogy az állam hirtelen és túlzott mértékben vonult volna vissza a gazdaságból (*state desertion*): legfeljebb a központi hatóságok szerepe szűkült, amit viszont ellensúlyozott a helyi és regionális bürokráciák újraelosztó tevékenysége. Cáfolja azokat is, akik a nemzetközi szervezeteket teszik felelőssé a gazdaságpolitikai hibákért, hiszen a döntéseket mindenütt a nemzeti kormányok hozták, sőt többnyire a hazai szakemberek kezdeményezték.

Vehemensen érvel az euró bevezetése mellett: mivel a kamat nem bizonyult alkalmas szabályozónak, nem érdemes kitartani az önálló monetáris politika mellett, többet ér az a transzparencia és kiszámíthatóság, amit az euró bevezetése kínál. Az euró nem önkényes szülemény, hanem az Európai Közösségben, illetve az Európai Unióban már korábban elin-

dult monetáris egységesülési folyamat logikus folytatása. Kiáll a stabilitási egyezmény mellett, amely – a széles körben elterjedt hiedelmekkel szemben – kifejezetten hasznos az új tagországok számára, s bírálja a stabilizációs egyezmény fellazítását, amire egyes magyar politikusok olyannyira büszkék.

Nem kevésbé fontos Csaba figyelemztetése azoknak, akik csodát várnak az európai uniós támogatásoktól. Emlékeztet arra, amit a közgazdasági irodalom a nyersanyagbőség és a segélyek növekedést fékező hatásáról feltárt, és rámutat: a kormányok nem tudnak növekedést generálni. Nem a tőkefelhalmozás, hanem az intézmények megerősödése, a pénzügyi közvetítőrendszer megbízható működése alapozza meg a növekedést. Ebből viszont arra is következtet, hogy a tekintélyuralmi rendszerek, diktatúrák a gazdaságban nem nyújtják azt, amit sokan várnak tőlük.

Figyelemre méltó az orosz fejlődés értelmezése: a birodalom szétesése, az állami keretek újjáépítése 1993-ig tart, 1994 és 1998 között következik be a transzformációs visszaesés – amely nem hosszabb, mint a visegrádi országokban –, s ezt követte volna 1999-től a megelégnélés a kicsiny, nyitott gazdasággá váló Oroszországban. Vajon mit kezdünk egy ilyen értelmezésben azzal, hogy e kicsiny, nyitott gazdaság energiahordozók exportjára szakosodik, szemben az európai gazdaságba mind fejlettebb feldolgozóipari termékek szállítóiként integrálódó visegrádi országokkal? Ehhez nem a statisztikai adatok értelmezése, hanem a későbbi fejezetek nyújtanak ugyan fontos támpontokat, de teljes körű, kielégítő választ az Oroszországgal foglalkozó fejezetben sem találunk. Fontos megfigyelés viszont, hogy a FÁK-országok gyenge teljesítményéért nem az ő viszonyaikhoz nem illeszthető „neoliberalizmus” vagy a „monetarizmus” érzéketlen alkalmazása okolható, mint ezt arrafelé sokan hangoztatják, hanem a külső nyitás és piaci verseny nélkül végrehajtott bennfentes privatizáció. Az Oroszországnak szentelt fejezetben Csaba rámutat, hogy a felszínen megmaradó szerkezetátalakítás nem sértette a hatalmát látványosan át-

mentő régi nómenklatúra érdekeit, amely távol tartja a gazdaságtól a külföldi tőkét. Ezért lassú a termelés-növekedése. A bankrendszerben is minimális a külföldi tőke szerepe, ezért nem is jut forrás az új vállalkozások tőkeellátására. Oroszországban kialakult ugyan a piacgazdaság, de a „politikai kapitalizmus” gyenge teljesítménye, a feldolgozóipar alacsony versenyképessége a tulajdonviszonyok rendezetlenségére, az állami szabályozás erőtlenségére vezethető vissza (327–329. old.). Az orosz esetet Csaba a felzárkózó sikeres országok és a lemaradók fejlődése közötti tartós divergencia bizonyítékának tekintti.

Vitába száll a közhiedelemmel a kínai példa elemzésében is. Tagadja, hogy a gyors kínai növekedés különleges siker volna, s Kína a „fejlesztő állam” működőképes alternatíváját kínálná az átalakulás közép-európai és balti modelljével szemben. Miután – a Kínával foglalkozó fejezetet kissé túlterhelve – bemutatja a „szocialista piacgazdaság” korábbi jugoszláv és magyar próbálkozásait, a kínai fejlődést a tervet és a piacot kombináló szocialista piacgazdaság újabb példaként jellemzi, ahol nagy szerepe van a köztes tulajdonformáknak, a Jugoszláviából és Magyarországról már ismert kedvezményvadászatnak (*favour seeking*), a hálózatok hálózatának, az informalizmus túlsúlyának. Mivel a siker kulcsa, a formalizálódó intézmények uralma egyelőre hiányzik, Kína eredményei fölöttébb labilisak.

A legtöbb tekintetben meggyőző elemzés újra meg újra megbicsaklik, amikor a politikai rendszert érinti. Köztudott, hogy a magyarországi üzleti szektor képviselői rendre azt várják el a politikai erőktől, hogy ne veszekedjenek, hanem jussanak meg egyezésre a gazdaságpolitikában – mint ahogy az orvosok az egészségügyet, az agrárszakemberek a mezőgazdaságot, a pedagógusok az oktatásügyet vonnák ki a „pártpolitikai csatározások” hatálya alól. Csak az nem érthető, hogy miért veszi át ezt az illúziót a gazdasági folyamatok áttekintésében minden illúziót könnyörtelenül szétzúzó szerző, miért kér számon a politikai erőktől valamiféle közmegegyezést. Igaz, egyes észak-

vagy nyugat-európai országok sikerében nagy szerepe van annak, hogy a politikai erők a főbb kérdésekben egyetértésre jutnak, de másutt – Angliában, Franciaországban, Németországban – a koncepciózus kormányok éles politikai szembenállás mellett is érték el sikereket. A lengyel, a magyar és a szlovák átalakulás sikeres időszakait – az ellenzékük legélesebb támadásainak kitett – szűk többségű vagy éppen kisebbségi kormányok felelős működése tette lehetővé.

Vitathatók az olyan állítások is, hogy az egyéni választókerületek viszik be a politikába a túlzott helyi és regionális érdekképviselőket (198. old.), hogy a politikai intézményektől független költségvetési hatóságot vagy tanácsot kellene felállítani (255. old.), miközben a költségvetés a mindenkor kormány politikájának legfontosabb megnyilvánulása, vagy hogy Oroszországban az volna a bajok egyik gyökere, hogy elmulasztottak becikkelyezni egy új demokratikus alkotmányt (304. old.). Az okok inkább olyan mélyebb összefüggések körül keresendők, amelyekkel a szerző maga is foglalkozik könyve utolsó fejezetében.

Csaba az új intézményi közgazdaságtani felfogásban elemzi a szabályozó államot és a gazdaságban betöltött szerepét. Olyan társadalomtudományi fogalmakat von be a gazdasági elemzésbe, mint a bizalom, a szavahihetőség, a jogkövetés. Ebben az összefüggésben térhetünk vissza a könyv kiinduló kérdéséhez: fennáll-e még az átalakuló országokban a tervgazdasági múlt meghatározó szerepe, érvényesül-e az útfüggőség? Csaba szerint nem, a közép-európai és balti országok helyzete és problémái nem különböznek az európai periféria felemelkedő országaitól, a szovjet utódállamok többségének helyzete pedig a harmadik világ számos megredt országától.

Csaba említett fejtegetéseire támaszkodva azonban más következtetésre is juthatunk. A visegrádi országok politikai életében szemlátomást sokkal nagyobb szerepet játszik a populizmus, mint akár Dél-Európában. Egyfelől a hirtelen, valójában néhány hónap alatt kialakult politikai osztályban nincsenek meg a felelős politikai

viselkedésnek azok az elemi normái, amelyek magától értetődnek a nyugati demokráciák politikai osztálya számára. Jól megtanulták a nyugatiaktól a választási kampányok technikáját, de azt még nem, hogy nem lehet gátlástalanul fűt-fát ígérgetni. Nem tanulták meg, hogy a mai kormányparti holnapra ellenzéki lehet, és fordítva (akik kormányra kerülnek, sokszor úgy viselkednek, mintha ez már örökre szólna). Nem tanulták meg, hogy akit tetten érnek valamilyen visszaélésen, attól jobb megszabadulni, különben az egész párt, sőt az egész politikai osztály látja kárát. Másfelől ezekben az országokban a politika iránt érdeklődő közönség könnyebben ad hitelt a populista ígéreteknek. A szocialista tervgazdaság évtizedeiben uralkodó paternalista szemlélet mindent a párt és a kormány adományának tekintett. A rendszerváltás és az azutáni évek szociális katalizmájának okai sokak előtt nem voltak világosak. Így ki sem alakulhatott a közvéleményben a gazdasági lehetőségek korlátozottságának tudata. Akik még mindig abban reménykednek, hogy helyzetük egyik napról a másikra jobbra fordulhat, mert korábbi romlását nem tudják mivel magyarázni, szívesen hitelt adnak az önjelölt jötevők hamis ígéreteknek. Az erősebb fogékonyságot a populizmusra, a politikai intézményrendszer csekély mértékű elfogadottságát – ami instabillá teszi a gazdaságot is, a politikát is – aligha tekinthetjük másnak, mint a kommunista múlt mindmáig ható örökségének. Ez számomra az elmúlt évek kelet-közép-európai fejleményeinek legfontosabb tanulsága.

A könyv a tudományos műveknek abba a kategóriájába tartozik, amelyek felsorakoztatják, rendbe szedik, összegzik a sokak által feltárt ismereteket, ennek érdekében tudatosan lemondva a mások által nem ismert primer adatok feltárásáról. Csaba szándékosan elkerüli azt az ismeretszerzési formát, amelyben a kutató leszáll az elemi gazdasági folyamatokhoz, a szereplők százainak kikérdezésével, üzleti dokumentumok tanulmányozásával esettanulmányt készít vállalatok vagy piacok működéséről, feldolgoz, csoportosít, ökonometriai

módszerekkel hatalmas adathalmazokat eleméz. *Az átalakulás számokban* című fejezetben is csak az olvasó elé rakja a nemzetközi szervezetek kiadványaiból átvett táblázatokat, az adatokkal még a legelemibb műveleteket sem végzi el, maga is csak rájuk tekint, és így tesz róluk vitathatatlanul fontos, tanulságos megállapításokat. Könyvének eredetisége másban áll: a vitatott kérdések következetes újrágondolásában, a minden irányból összegyűjtött érvek és ellenérvek könyörtelen szembesítésében és a meggyőző következtetések levonásában.

Csaba László kutatói pályája az MTA Világgazdasági Kutató Intézetében eleve azzal kezdődött, hogy mindent elolvasott és meghallgatott, ami a KGST és a kelet–nyugati kapcsolatok témakörében a hetvenes–nyolcvanas években megismerhető volt, és ennek alapján készített a fő összefüggéseket példátlanul éles szemmel kimutató tanulmányokat. Ekkor alakult ki az a sajátos viszonya a feldolgozott irodalomhoz, hogy írásaiban mindenkire utalt, mindent megemlített, s mindezt egyfajta fanyar távolságtartással, úgyhogy csak a nagyon felkészült olvasó előtt volt világos, hogy egy-egy hivatkozott munkát fontos új felismerések közlőjének tekint-e, vagy pedig komolyan sem vehető badarságnak. Akkoriban ezt a tudományos életet a választott szakterületen különösen erősen korlátozó latens cenzúra tette elkerülhetetlené: Csaba úgy tudta részben elmondani, részben sugallni azt, amit a szovjet birodalom gazdaságáról megértett és közölni kívánt, hogy mondanója nemcsak itthon volt publikálható, de előadhatta a KGST-együttműködésben tartott konferenciákon is. Ezt a sajátos írásmódot folytatja a teljes tudományos szabadság feltételei között megszülető, a nemzetközi tudományos világban közreadott újabb műveiben, köztük e könyvben is. Ennek megvannak a maga hatalmas előnyei, mindenekelőtt az oktatás szempontjából: az olvasó és kiváltképp a diák azt érezheti, Csaba mindazt közvetíti hozzá, amit a tárgyról tudni érdemes, de maga bizonyosan nem tudna áttanulmányozni. Ennek az írásmódnak azonban hátránya is van: a másik álláspont

összefüggő bemutatását és diszkusszióját, a hozzá való helyeslő vagy elutasító viszony világossá tételét és indoklását sokszor hiába keressük a könyvben. Ennyi mindenről ez egyetlen könyvben persze nem volna megtehető, de a diákoknak valahonnan ezt is meg kellene tanulniuk. És aligha van más, akitől – a könyvben tárgyalt széles témakörben – jobban megtanulhatnak, miként illendő mások szellemi teljesítményéhez viszonyulni, mint éppen Csabától. Ez a tárgyalásmód viszont nemegyszer zavart okoz: a kevéssé avatott olvasó sokszor nem tudja eldönteni, a szerző egyetértően vagy fenntartásokkal hivatkozik-e egyes neves szerzőkre.

Befejezésül meg kell említeni a könyv egy fontos formai erényét, nevezetesen, hogy kettő van belőle: egy angol és egy némiképp átdolgozott magyar kiadás. (A fenti hivatkozások mindig a magyar kiadásra vonatkoznak.) Manapság, amikor az egyetlen oktatás Európa-szerte elangolosodik, s a tudományos publikáció nyelve egyre inkább csak az angol, a tudományos élet résztvevői elszoknak attól, hogy fontos gondolataikat anyanyelvükön is megfogalmazzák – ami hosszabb távon a kis nyelveknek mint az intellektuális gondolatközlés eszközeinek elsoványodásával fenyeget –, mérhetetlenül fontos, hogy Csaba mindent megfogalmaz magyarul is, amit korábban a világ számára angolul már megírt. (Kornai János az, aki évtizedek óta minden írását angolul is és magyarul is közreadja.) Külön öröm, hogy Csaba következetesen arra törekszik, hogy a fontos tudományos fogalmakat a magyar szövegben akkor is magyarul használja, ha sokan könnyedén illesztenének angol szavakat a magyar előadásba. Nála a *mainstream* főáram, a *currency board* valutatanács (bár lehetne inkább valutatábla), a *path dependency* pályafüggőség, a *network industry* hálózati ipar. Bár általános lenne ez a gyakorlat!

Éppen azért nagyon fontos ez, mert Csaba László könyve elsősorban az egyetemi oktatást szolgálja. A közgazdász szakembernek is érdemes végigolvasnia, és újra meg újra elövennie. Csak ajánlani lehet mindenkinek, aki a benne tárgyalt kérdésekről sok sületlenséggel találkozik a sajtóban és

bizony a szakirodalomban is, és igényli azt az eligazítást, amit ettől a könyvtől kaphat.

BAUER TAMÁS

Olivier Blanchard: A posztkommunista átmenet közgazdaságtana

Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2006. 166 old., 2720 Ft (Közgazdasági Kiskönyvtár)

A szocializmus összeomlását követő átalakulás ugrásszerűen megnövelte a szovjet birodalom utódállamaiban zajló társadalmi-gazdasági folyamatokat elemző, leíró szakértők, tudományos munkások számát. A térség folyamatait és eseményeit korábban is vizsgálták a kormányok háttérintézteiben vagy a kormány által finanszírozott kutatási programokban tevékenykedő hivatásos szovjetológusok és kremlinológusok, valamint a létező szocializmus iránt érdeklődő baloldali értelmiségiek. Ők többnyire nem jelezték a rendszer összeomlását (vö. Greskovits Béla: *The Path-Dependence of Transition. With comments by Claus Offe and Valerie Bunce*. In: Frank Bunker et al. [eds.]: *Postcommunist Transformation and Social Sciences: Cross-Disciplinary Approaches*. Rawman and Littlefield, New York – Oxford, 2002. 219–247. old.) Amikor az mégis bekövetkezett, felhalmozott tapasztalataikat, készségeiket mozgósítva igyekeztek magyarázni, értelmezni a gyors és gyökeres átalakulást. A növekvő érdeklődés láttán, valamint a gyors gazdasági-társadalmi átalakulás tanulmányozásától várt tudástöbblet, szellemi élvezet – és persze a kutatási alapok sikeres megcsapolása – reményében nemcsak ők, de egyre több, a közgazdaság-tudomány főáramába tartozó egyetemi professzor, kutató is elemzte a szocializmus utáni folyamatokat, készített ajánlásokat a térség új, szabadon választott kormányainak. S akkor még nem szóltunk azok-

ról, akik az átmenet első hónapjaiban, jórészt ugyancsak az egyetemi világból, kormányuk által kiküldött és finanszírozott elemző és segítő csoportokban (*task force*) néhány hetes vagy hónapos terepmunka után készítettek jelentéseket a térség vagy egyes országok állapotáról, esetleg adtak tanácsot az új kormányoknak (vö. Major Iván: *Külföldi tanácsadók az átalakulásban. 2000, 1996. május, 3–7. old.*).

A növekvő csapat hamarosan létrehozta, illetve az új helyzethez alakította intézményeit, tanszékeit, egyetemi kurzusait és folyóiratait: 1992-ben alapították az *Economics of Transition* c. folyóiratot, a korábbi *Soviet Studies* címe *Europe-Asia Studies* lett, a *Communist Economies* pedig *Post-Communist Economies*. A nyugati tudományos közösség tagjainak meghatározó helyzetét megőrző gyors és sikeres alkalmazkodás többek között annak volt köszönhető, hogy 1989 után a főáram néhány híressége is hozzájárult a posztkommunista átmenet elemzéséhez.

Könyvünk szerzője is ilyen kívülről érkezett sztár. Honlapja (http://econwww.mit.edu/faculty/?prof_id=blanchard&type=shortbio) tekintélyes karrieréről tudósít: a francia állampolgár Olivier Blanchard szakmai pályafutása az egyesült államokbeli Cambridge-ben zajlott. 1977-ben szerzett közgazdasági PhD-fokozatot az MIT-n, 1982-ig a Harvard Egyetem közgazdasági tanszékén tanított, majd ismét az MIT-n lett a közgazdaságtan „Class of 1941” professzora. 1998 és 2003 között a közgazdasági tanszék vezetője is volt.

Blanchard a makroökonómia tudós ismerője. Számos cikke, könyve jelent meg a monetáris politikáról, a spekulációs buborékokról, a munkaerőpiaci folyamatokról, a munkanélküliséget befolyásoló tényezőkről. Előbb Stanley Fischerrel írt sikeres makroökonómia-tankönyvet (*Lectures on Macroeconomics*. MIT Press, Cambridge, 1989.), ám a nemzetközi hírnevet számos jel szerint saját könyve (*Macroeconomics*. Prentice Hall, 1997.) hozta meg a számára, amely eddig angol nyelven négyszer jelent meg, valamint további tizenkét országban, többnyire az ottani hivatalos nyelven. Tudományos és közéleti

tevékenysége is figyelemre méltó. Az Econometric Society tanácsának, majd 2004-től jelölő bizottságának a tagja, egy időben az American Economic Association alelnöke, s több éve a francia miniszterelnök gazdasági tanácsának tagja.

Publikációs listája arról tudósít, hogy Blanchard 1989 előtt nem foglalkozott a szocialista országok gazdasági folyamataival. 1990-ben lépett be erre a tudományos piacra, amikor a lengyelországi rendszerváltás előzményeit, kezdeti folyamatait kutatta (vö. Olivier Blanchard – Richard Layard: *Economic Reform in Poland. Center for Research into Communist Economies*, July 1990. 63–83. old.) Az ENSZ tekintélyes kutatóintézete, a World Institute for Development Economics Research (WIDER) által működtetett Wider World Economy Group korábban is közreműködő tagjaként adta közre az átmenettel foglalkozó első írásait (*Reform in Eastern Europe*. In: *Wider World Economy Group 1990 report*; *Post Communist Reform*. In: *Wider World Economy Group 1992 report*. WIDER and MIT Press. 1991, illetve 1992). Majd viharos sebességgel vált a szocializmus utáni átmenet híres, befolyásos kutatójává. A legtekintélyesebb közgazdasági folyóiratok már a kilencvenes évek első felében közölték több, e tárgyban írt cikkét.

A posztkommunista átmenet közgazdaságtana című könyvét, amelyet először 1997-ben az Oxford University Press kiadásában vehetett kézbe az érdeklődő olvasó, addigi kutatásai összefoglalásának tekinthetjük. A magyarországi megjelenés helye is jó minőséget sejtet, hiszen a sorozatszerkesztő Kertesi Gábor nagy műgondtal és kitűnő ízléssel, a közgazdaságtudomány különböző területeinek a XX. század második felében jelentős visszhangot kiváltó, klasszikusnak számító reprezentatív műveiből állította össze a *Közgazdasági Kiskönyvtár* eddig megjelent köteteit, melyekről a *BUKSZ* rendszeresen bírálókat közölt.

A FELADAT

A makrogazdasági elemző matematikai szimbólumokkal jelölt gazdasági